

צרעת הבית - פרק יז

בפרק יג למדנו על צרעת הגוף ועל צרעת הבגד. התורה מסיימת את הנושא בסוג השלישי של הצרעת, סוג מיוחד ופלאי.

נקרא פסוקים לג-לד. היכן מופיע הזוג השלישי של הצרעת? כיצד הוא מופיע? מה הסימנים שלו?

לג וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: לו כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם: לה ובא אשר לו הבית והגיד לפהו לאמר: כנגע נראה לי בבית: לו וצוה הפהו ופנו את הבית בטרם יבא הפהו לראות את הנגע ולא יטמא כל מאשר בבית; ואחר כן יבא הפהו לראות את הבית: לו וראה את הנגע והנה הנגע בקירת הבית שקערורת ירקרקת או אדמדמת ומראהו שפל מן הקיר:

הסוג השלישי של צרעת נקרא: צרעת הבית, והוא – הופעה של נגעים, כתמים, בצבע ירוק או אדום חזק הנראים כשקועים בקירות הבית. דבר זה יכול להיות רק ב" ארץ אחזתכם" - בארץ ישראל. לא נעבור פסוק פסוק אלא נסביר את התהליך בהמשך הפסוקים (עד פסוק נג) בכמה מילים: בתחילה מסגירים את הבית כדי לראות אם הנגע מתפשט. אם הנגע מתפשט – מטפלים רק באבנים שסביב הנגע (מוציאים אותם, מחליפים אותם ומטייחים את הקיר) ורק אם הנגע שב, ומתפשט- מטמאים את הבית והורסים אותו, אבל אם הנגע נעצר – הכהן מטהר את הבית ובעליו שב לגור בו.

קעת נחזור לפסוק לז. מכיון שכאשר הבית נטמא, נטמאים כל הכלים שבתוכו, לכן כבר מהרגע הראשון שקוראים לכהן צריך לפנות את כל הכלים מהבית כדי שלא ייטמאו אם הכהן יטמא את הנגע.

צרעת הבית – הדיון אודות התופעה הפלאית

ראשית, נחזור ונזכיר את דברים הרמב"ם (הלכות טומאת צרעת פרק טז) כי כל נגעי הצרעת "אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל". זהו דבר שאיננו מצוי היום, אלא רק בעבר כשהיתה שכינה שורה בישראל.

נגעי בתים הוא פלא גדול עוד יותר. חכמינו ז"ל חולקים אם ההלכה הזו יכולה בכלל להתקיים ויש שאמרו: "בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות", אלא שעדיין צריך ללמוד ממנה לקח ומוסר.

לאחר הקדמה זו נביא כאן שלש מקורות להסבר ענין צרעת הבית. המורה ישתמש בהם לפי שיקול דעתו:

1. מדרש ויקרא-רבה פרק יז הלכה ב:

אדם אומר לחבירו: השאילני קב חטים. ואומר לו: אין לי.

- קב שעורים, ואומר לו: אין לי!

-קב תמרים, ואומר לו: אין לי!

אשה אומרת לחברתה: השאילני נפה, היא אומרת: אין לי!

-השאילני כברה, והיא אומרת לה: אין לי!

מה הקב"ה עושה? מגרה נגעים בתוך ביתו, ומתוך שהוא מוציא את כליו, הבריות רואות ואומרות: לא היה אומר "אין לי כלום"? ראו כמה חטים יש כאן, כמה שעורים, כמה תמרים יש כאן...

כלומר: נחשוב על הרגעים של פינוי הבית לרחוב. בשבוע שבו הבית מוסגר בעל הבית מוצא את עצמו מחוץ לביתו, כאשר כל הכלים והרהיטים מחוץ לבית. זהו מצב לא נעים, וחכמים ראו במצב זה הסבר אפשרי לרעיון של צרעת הבית: יש לאדם יכולת לסייע ביד שכנו וחבריו, אולם הוא מבודד את עצמו מהם, ודלתות ביתו סגורים בפניהם. מה מחזיר לו הקב"ה? גורם לו להוציא את כל כליו לרחוב, ולהזדקק למקום חדש ולסיוע משכניו.

2. ספר החינוך, מצווה קע"ז

"וזה הענין של צרעת באבנים הוא ענין מופתי יבא לפעמים לבתי ישראל להוכיחם כי מאהבת השם אותם יודיעם מוסרו (המוסר, התוכחה שלו) במה שהוא חוץ לגופם כדי שיחזרו בתשובה טרם יתחייבו לענוש אותם בגופם. וכן היה הענין שאם לא עשה תשובה יתפשט הנגע גם בבגדיו, לא הרגיש עדין - יתפשט גם בגופו"

לפי פירוש ספר החינוך (מופיע גם ברמב"ם, בלשון מעט יותר מורכבת, בפרק טז מהלכות טומאת צרעת) צרעת הבית היא מעין "איתות", שלב בדרך לצרעת הגוף. ראשית האדם מקבל סימן שמהו רוחני לא בסדר, אבל הסימן הזה לא מתחיל בעור בשרו, אאל בקירות ביתו, ואם לא נותן אל ליבו לשוב, בא הנגע בבגדו, ולאחר מכן – בבשרו.

3. רש"י בפרקנו על פסוק לג:

וְנִתְּתִי נֶגַע צָרְעַת בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר וע"י הנגע נותן הבית ומוצאן

על פי חז"ל, לאחר שנותצים את הקיר מתברר שהנגע הוביל לתועלת ולרווח. אין הכוונה של חז"ל לומר שכל נגע צרעת מוביל למטמון פיסי, אבל חז"ל כתבו כי לעיתים יש מציאות כזו, גם במקרה של צרעת, וכי הקב"ה מגלגל טובה לאדם גם בדרך שאיננה נראית כך בתחילה.

שאלה למחשבה: האם גם בנגעי אדם אפשר לראות "מטמון" שהמצורע מרוויח מהנגעים שבאו

עליו?

נחתום את הלימוד בקריאת פסוקי הסיום:

נה זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק:

נה ולצרעת הבגד ולבית:

נו ולשאת ולספחת ולבהרת:

נו להורות ביום הטמא וביום הטהור זאת תורת הצרעת:

מה פירוש המילה "זאת" המופיעה כאן פעמיים?

"זאת" – ההלכות שנאמרו בפרקים אלו, הן "תורת הצרעת, דהיינו - החוק/ההלכות של הצרעת. זהו

סגנון של פסוקים סיום לנושא.

הידעת? שני פרטים מצניינים

1. מה אמר יימא נאצ ירקרק במאדל צריאלי בקומה השלישית? אולי יהיה צורך לפרק

רק את הקומה השלישית?..

תשובה: בודאי שלא. ראשית, כפי שאמרו הדבר איננו נוהג כלל בימינו. שנית, דין צרעת

שייך רק בבתי "של פאט" הבנויים מאבנים המודבקים בחול. בית שבנוי מכל חומר

אחר, כגון לבנים, סלע, יש, בטון – הדין אינו שייך בו.

2. ומה אמר חליפה, יראה נאצ במקום כמו הכותל המערבי?

תשובה: אין כנה דבר. יש הלכה מיוחדת הנלמדת מהתורה ש"ירושלים איננה מטמאה

בנאצים".